

جمهوری اسلامی ایران
نخست وزیر

تصویب نامه هیئت وزیران

شماره ۴۲۰۱۴
تاریخ ۶۳/۵/۲۲

ردیف ۲۲۴

۶۸۰۸

۴۲۰۱۴

بسمه تعالی

وزارت کشور

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۳/۵/۷ بنا به پیشنهاد شماره ۴۱۳۲/۵/۵۲/۴۲۳۴ وزارت کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت معادن و فلزات و سازمان برنامه و بودجه به شرح زیر تصویب نمودند.

آئین نامه اجرایی تبصره ۶۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۳ کل کشور

موضوع - بهره برداری از معادن شن و ماسه

- ماده ۱- دفاتر فنی استان‌داری‌ها مکلفند، موقعیت، حدود و مشخصات معادن شن و ماسه معمولی و خاک رس موجود و همچنین معادن جدید را تهیه و برای تعیین نحوه بهره برداری به هیات رسیدگی موضوع ماده (۲) این آئین نامه ارجاع نمایند.
- تبصره - ادارات کل معادن و فلزات استان‌ها بنا به تقاضای دفاتر فنی استان‌ها جهت تعیین موقعیت، حدود و مشخصات معادن شن و ماسه معمولی همکاری لازم را معمول خواهند داشت و دفاتر فنی استان‌ها نیز آمار دقیق استخراج از معادن شن و ماسه را مرتباً و حداقل هر شش ماه یکبار به ادارات کل ذیربط گزارش خواهند نمود.
- ماده ۲- دفاتر فنی استان‌ها مسئول رسیدگی به امور بهره برداری معادن شن و ماسه معمولی و خاک رس معمولی میباشند و مکلفند سوابق و اطلاعات مربوط به معادن مذکور را نگهداری نمایند.
- ماده ۳- بمنظور تعیین عاملین استخراج و بهره برداری از معادن شن و ماسه معمولی و خاک رس و تعیین شرایط بهره برداری و سایر اموری که در این آئین نامه تعیین میشود در هر استان هیات رسیدگی مرکب از معاون عمرانی استان‌داری، رئیس دفتر فنی، مدیر کل معادن و فلزات، رئیس سازمان برنامه و بودجه استان، مدیر عامل سازمان آب منطقه‌ای یا رئیس دفتر امور آب استان برحسب مورد شهردار مرکز استان و رئیس دادگستری یا نماینده وی تشکیل خواهد شد.
- تبصره ۱- محل تشکیل جلسات هیات مذکور دفاتر فنی استان‌داری خواهد بود.

فایده یکنواخت
لطفاً مقرر شود از تعویض
آشپزخانه و سایر امور
تعمیرات
در ۵/۵/۶۳

جمهوری اسلامی ایران

نخست وزیر

تصویب نامه هیئت وزیران

- ۲ -

تبصره ۲- جلسات هیات با حضور حداقل پنج نفر از اعضاء رسمیت خواهد داشت و تصمیمات متخذه با رای موافق حداقل چهار نفر از اعضاء هیات معتبر خواهد بود.

تبصره ۳- در مواردیک معدن مورد رسیدگی در محدوده منابع ملی شده دریا مناطق کشاورزی و آبخیزداری یا روستاها و یا بستر حریم رودخانه ها و انهار و مسیلها و حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه ها مذکور در ماده (۴۸) قانون توزیع عادلانه آب و مناطق مذکور در بند الف ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست هر شهر واقع باشد به عوت استان ذار بر حسب مورد فرماندار شهرستان و شهردار و مدیر یا رئیس اداره مربوط در جلسه هیات رسیدگی شرکت و نظرات خود را اعلام خواهند نمود.

ماده ۴- وظایف هیات رسیدگی بقرار زیر است.

الف- تعیین مشخصات فنی بهره برداری

ب- تعیین بخش های بهره بر دار (دولتی- شهرداری- تعاونی- خصوصی)

ج- تعیین مدت بهره برداری با توجه به قانون معادن

د- تعیین میزان حداقل و حداکثر استخراج معدن با توجه به ذخیره معدن

ه- تعیین قیمت فروش بر اساس قیمت پایه موضوع ماده ۲۶ قانون معادن

و- تعیین سایر شرایط لازم کمرعایت آن در پیمان ضروری است.

ز- رسیدگی به اختلافات ناشی از بهره برداری و اعلام نظر

ماده ۵- هیات رسیدگی گزارش موضوع ماده (۱) و همچنین پیشنهاد دفتر فنی را با توجه با اهمیت معادن از لحاظ بزرگی و کوچکی مورد رسیدگی قرار داده و عامل استخراج و بهره برداری را از بین بخش دولتی و شهرداری، تعاونی و بخش خصوصی مشخص و شرایط بهره برداری را تعیین خواهد نمود.

جمهوری اسلامی ایران

نخست وزیر

تصویب نامه هیئت وزیران

- ۳ -

- تبصره ۱- در مورد معادن شن و ماسه و خاک کرس معمولی واقع در محدوده قانونی شهرها و مسجین معادن نزدیک به شهرها حداکثر تا شعاع ۱۰ کیلومتر از محدوده قانونی شهرها با تشخیص هیئت رسیدگی، شهرداری هر محل از لحاظ بهره برداری معادن مذکور در اولویت خواهند بود.
- تبصره ۲- در صورتیکه شورای عالی معادن هر یک از معادن شن و ماسه، معمولی و خاک کرس معمولی را بزرگ تشخیص دهد مراتب را با قید مشخصات معدن با اطلاع دفتر فنی استانداری خواهد رساند تا برابر مقررات مربوط مورد بهره برداری قرار گیرد.
- ماده ۶- چنانچه نتایج رسیدگی حامل بهره برداری از معدن را از بخش دولتی یا شهرداری تعیین نماید دفتر فنی موظف است ظرف ۱۵ روز شرایط بهره برداری تعیین شده از طرف هیات رسیدگی را به سازمان مربوط ابلاغ نموده در صورت قبول شرایط از طرف سازمان مربوط، ظرف مدت ۲۰ روز پروانه بهره برداری را صادر نماید.
- تبصره - چنانچه سازمانهای موضوع این ماده ظرف مدت یکماه از تاریخ ابلاغ اعلام قبول ننموده و بهره برداری از معدن را با قید شرایط بهره برداری خودداری نمایند تا اتخاذ تصمیم با هیات رسیدگی خواهد بود.
- ماده ۷- چنانچه هیات رسیدگی عامل بهره برداری از معدن را بخش تعاونی یا خصوصی تعیین نماید با توجه به شرایط تعیین شده از طرف هیات فوق الذکر و بر اساس آئین نامه معاملات دولتی بهره برداری از معدن انجام خواهد شد.
- ماده ۸- ملاک محاسبه درآمد دولت در مورد سازمانهای دولتی و شهرداریهای بهره برداری کننده از معدن بر اساس قیمت پایه تعیین شده خواهد بود در مورد بخش تعاونی و خصوصی مبلغ مورد قرارداد ملاک محاسبه درآمد دولت میباشد که در هر حال قیمت واحد قرارداد نباید از قیمت پایه کمتر باشد.
- ماده ۹- انتقال پروانههای بهره برداری موضوع این آئین نامه توسط بهره بردار بر اساس مانده سالی دولتی و شهرداریها با موافقت هیات رسیدگی مجاز است. لکن انتقال پروانهها به بخش تعاونی

جمهوری اسلامی ایران

نخست وزیر

تصویب نامه هیئت وزیران

- ۴ -

- و خصوصی و همچنین انتقال قرارداد های بخش تعاونی و خصوصی به غیر مجاز نمیباشد .
- ماده ۱۰- کلیه عاملین بهره برداری از معادن اعم از بخش دولتی - شهرداری - تعاونی و یا بخش خصوصی مکلفند درآمد دولت را بر اساس شرایط تعیین شده در پروانه یا قرارداد ادبه ماخذ میزان استخراج و قیمت پایه یا قرارداد حسب مورد بحساب موضوع ماده (۲۲) این آئین نامه واریز نمایند .
- تبصره - سررسید پرداخت عواید دولت در مورد سازمانهای دولتی و شهرداریها هر سه ماه یکبار از تاریخ صدور پروانه خواهد بود مگر آنکه در پروانه بنوع دیگری قید شده باشد مواعید مذکور در مورد بخش تعاونی و خصوصی باید در قرارداد تعیین و بر اساس آن عمل شود .
- ماده ۱۱- بهره برداران معادن شن و ماسه معمولی و خاک رس معمولی موضوع این آئین نامه مکلفند میزان استخراج و حمل و فروش مواد مذکور را در دفتری که از طرف دفتر فنی استان - شهرداری صفحه گذاری و مهرور شده باشد منظمآ ثبت و هر سه ماه یکبار گزارش عملکرد خود را که حاوی اطلاعات مذکور در فوق و همچنین قیمت تمام شده و قیمت فروش باشد تهیه و سه دفتر فنی استانداری در بوط ارسال نمایند .
- ماده ۱۲- دفاتر فنی استانها موظفند با هماهنگی ادارات کل معادن و فلزات استانها مرتبآ از معادن بازدید و نحوه استخراج و میزان استخراج و وجوه واریز شده بحساب بانکی و نرخ فروش را کنترل نمایند .
- ماده ۱۳- قیمت پایه و یا قیمت واحد قرارداد و همچنین قیمت فروش با توجه به عملکرد معدن در پایان هر سال باید توسط هیات رسیدگی ارزیابی و در صورت لزوم مورد تجدید نظر قرار گرفته نامینای محاسبه برای سال بعد باشد و این امر باید بعنوان شرایط قرارداد در کلیه پرواندهای بهره برداری و قرارداد های موضوع این آئین نامه قید شود .

جمهوری اسلامی ایران

نخست وزیر

تصویب نامه هیئت وزیران

- ۵ -

ماده ۱۴ - چنانچه عاملین استخراج و بهره برداری از معادن برخلاف مفاد پروانه بهره برداری و یا قرارداد عمل نمایند دفتر فنی استانداری مراتب را به هیات رسیدگی گزارش و طبق تصمیم هیات رسیدگی عمل خواهد نمود .

ماده ۱۵ - دفتر فنی استانداری پس از کسب موافقت هیات رسیدگی موظف است به وزارتخانه ها و موسسات و شرکت های دولتی و نهادهای قانونی و موسسات غیرانتفاعی و شهرداریها یا پیمانکاران آنها برای تامین مصالح ساختمانی مورد نیاز جهت اجرای طرحهای عمرانی یا تعیین محل برداشت و محل مصرف اجازه برداشت مادر به امدت اعتبار این قبیل اجازه ها حداکثر محدود به پایان مدت پیمان برای پیمانکاران و یا مدت اجرای طرحهای امانی برای دستگاههای اجرایی است دارندگان این قبیل اجازه ها حق فروش مواد مورد اجازه را ندارند و در صورت فروش اجازه آنان لغو و طبق ماده ۲۴ قانون معادن با آنان رفتار خواهد شد .

تبصره ۱ - پیمانکاران موضوع این ماده مکلفند شن و ماسه و خاک رس معمولی برداشت شده را به میزان مصرف طبق صورت وضعیت گواهی خدمات طرف دستگاه ناظر و به قیمت پایه تعیین شده که در اجازه برداشت قید شده است محاسبه و بحساب موضوع ماده (۲۲) واریز نمایند .

تبصره ۲ - در مناطقی که منابع شن و ماسه محدود است هیئت رسیدگی در موقع تعیین شرایط بهره برداری متناسب با وضع منطقه و طرحهای عمرانی دوسدی از ذخائر معدن را برای امور عمرانی منظور و جزء شرایط بهره برداری قرارداد بهرچنانچه نیاز به استفاده از این ذخیره حاصل شد و از نظر وضع معدن استخراج آن ذخیره بطور جداگانه توسط پیمانکاران موضوع ماده فوق امکان داشته باشد آن قسمت از معدن در اختیار آنها قرارداد خواهد شد در غیر این صورت بهره بردار که پروانه به نام او صادر شده مکلف است در مورد مربوطه در انحصار " به قیمت تمام شده در اختیار مجریان طرحهای عمرانی قرار دهند . در صورت بروز اختلاف بین این دارندگان طبق تصمیم هیئت رسیدگی عمل خواهد شد .

جمهوری اسلامی ایران

نخست وزیر

تصویب نامه هیئت وزیران

- ۶ -

ماده ۱۶ - صدور پروانه بهره برداری و یا عقد قرارداد استخراج و فروش و اجازه برداشت شن و ماسه و خاکریس معمولی و نیز انباشت مواد باطله و دفع مواد زائد در محل های زیر منوط به کسب موافقت سازمان های مسئول است .

الف - در حریم قانونی راهها و راه آهن

ب - در داخل شهرها و روستاها و حریم قانونی آنها

ج - در حریم قانونی لوله های نفت و گاز و سدها و شبکه توزیع آب و برق و قنوات و داخل جنگلها

د - در بستر و حریم رودخانه ها و سیل ها و انهار و شبکه آبیاری و زهکشی و همچنین مناطقی آبخیزداری و حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه ها .

ه - در حریم قانونی اماکن مقدسه و ابنیه تاریخی و سایر حریم های قانونی .

تبصره - در صورتیکه منابع مزبور در محدوده املاک متعلق به اشخاص حقیقی واقع باشد جلب موافقت قبلی و رضایت صاحب ملک ضروری است .

ماده ۱۷ - در صورت بروز اختلاف در استخراج بین دفتر فنی استانداری و عامل بهره برداری مراتب به هیات رسیدگی گزارش تا طبق نظر هیات مزبور عمل شود .

ماده ۱۸ - در مواردیکه از لحاظ حدود معدن بین بهره برداران معادن شن و ماسه و خاکریس معمولی و یا از لحاظ نوع ماده معدنی و حدود آن بین بهره برداران مذکور و بهره برداران سایر معادن اختلافی حاصل شود دفتر فنی موظف است موضوع را به هیئت رسیدگی گزارش نماید و نظر هیئت رسیدگی در مورد اختلاف بین بهره برداران شن و ماسه و خاکریس معمولی قضاوتی و لازم الاجراست و در مورد اختلاف بین بهره برداران سایر معادن و بهره برداران شن و ماسه در صورت عدم حصول توافق مراتب جهت اتخاذ تصمیم نهائی بشورای عالی معادن ارجاع خواهد شد نظر شورای عالی معادن قطعی و لازم الاجراست .

جمهوری اسلامی ایران
نخست وزیر
تصویب نامه هیئت وزیران

- ۷ -

- ماده ۱۹ - کلیه قراردادهای بهره‌برداری که قبل از تصویب این آئین نامه منعقد گردیده توسط هیات رسیدگی بامفاد این آئین نامه تطبیق داده خواهد شد و دستگاههای دولتی و شهرداریها که در حال حاضر خارج از محدوده قانونی شهرها دارای پروانه بهره‌برداری میباشند در موقع تطبیق پروانه بهره‌برداری بامفاد این آئین نامه و یا تجدید پروانه بهره‌برداری در آینده در بهره‌برداری از همان معدن در شرایط مساوی در اولویت خواهند بود .
- ماده ۲۰ - کلیه بهره‌برداران موضوع این آئین نامه اعم از بخش دولتی و شهرداری یا تعاونی یا بخش خصوصی مکلفند شن و ماسه و خاک رس معمولی مستخرجه در سر معدن را با شنسای قسمت اخیر تبصره (۲) ماده (۱۵) این آئین نامه صرفاً " به قیمت فروش تعیین شده از طرف هیات رسیدگی بفروش برسانند .
- ماده ۲۱ - دفاتر فنی استان‌دارینها، کنگند کلیه معادن شن و ماسه معمولی و خادرس را شماره‌گذاری نموده و یک نسخه حاوی شماره معدن و محل وقوع معدن و غائله را حداکثر ظرف مدت ۲۰ روز پس از انعقاد قرارداد یا صدور پروانه به وزارت کشور و سازمان برنامه و بودجه ارسال نمایند .
- تبصره ۱ - شماره‌گذاری‌ها در هر استان از شماره یک شروع میگردد .
- تبصره ۲ - در صورت وقوع معدن در خارج از محدوده قانونی شهر و یا روستا نزدیک‌ترین شهر و یا نزدیکترین روستا مورد نظر میباشد .
- ماده ۲۲ - کلیه وجوه حاصل از اجرای بند الف تبصره ۶۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۳ موضوع مواد (۸) و (۱۰) این آئین نامه باید به حساب‌هایی که توسط خزانه در بانک ملی محل حسب مورد برای فرمانداریها و بخشدارینها بنا به تقاضای استانداری مربوط افتتاح میگردد و از بزرگ‌ترین حسابهای مذکور غیر قابل برداشت خواهد بود و موجودی آنها در پایان هر سال

جمهوری اسلامی ایران

نخست وزیر

تصویب نامه هیئت وزیران

- ۸ -

بحساب تمرکز وجوه خزانه که به همین منظور در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران افتتاح میشود واریز خواهد شد.

تبصره ۱- صورت های مالی در پایان مقاطع زمانی فوق پس از کنترل توسط بخش داری و شهرداری هر محل به فرمانداری مربوط ارسال میگردد و فرمانداریها جمع صورتهای مالی واصله از بخشها و شهرداریها را طی لیستی ماهانه به دفتر فنی استان داری مربوط بمنظور کنترل و مستندات واگذاری ارسال خواهند نمود.

تبصره ۲- دفتر فنی صورت تکلیکی وصولی از معادن را با ذکر شماره معدن و محل وقوع (از لحاظ تعیین حوزه بخش و شهر) هر سه ماه یکبار سازمان برنامه و بودجه استان و وزارت کشور ارسال خواهد کرد.

ماده ۲۳- هیئت رسیدگی مکلف است با همکاری بانک ملی مرکز استان طرح فیش سه نسخه ای مخصوص درآمدها که حاوی شماره مسلسل جای خالی برای ذکر شماره معدن، محل وقوع معدن و نام عامل بهره بردار باشد پیش بینی نماید.

تبصره - یک نسخه از فیش ها نزد بانک ملی دریافت کننده وجهی ماند و دو نسخه دیگر که ممهور به مهر و تاریخ بانک باشد به عامل تحویل میشود که با تسلیم نسخه مذکور به بخش داری یا شهرداری برگ رسید دریافت کند برگهای رسید مذکور در تسویه حساب با دفتر فنی ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۲۴- کلیه عاملین استخراج و بهره بردار مکلفند در کلیه فیشهای پرداختی شمساره معدن محل وقوع معدن و نام خود را قید نمایند.

ماده ۲۵- خزانه مکلف است ترتیبی اتخاذ نماید که در پایان هر ماه وصولی ماهانه حساب تمرکز وجوه نزد خزانه توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بدو وزارت کشور نیز اعلام گردد.

ماده ۲۶- وزارت کشور بر اساس صورت تکلیکی وصولی دریافتی از دفاتر فنی موضوع ماده ۲۲ و همچنین

جمهوری اسلامی ایران
نخست وزیر
تصویب نامه هیئت وزیران

- ۱ -

اعتبار وصولی تمرکز وجوه در پایان هر ماه سهم اعتباری هر یک از استانها را از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۵۹ قانون بودجه کل کشور تعیین و به وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان برنامه و بودجه و استانداریها اعلام خواهد نمود.

ماده ۲۷ - اعتبار هر یک از استانها از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۵۹ قانون بودجه سال ۱۳۶۳ بر اساس دستور وزیر کشور یا مقام مجاز از طرف ایشان و در حواست ذی حساب وزارت مذکور از طریق خزانه به استانداریها و ادارات امور اقتصادی و دارایی مراکز استانها ابلاغ خواهد شد، تا با رعایت مقررات عمومی دولت و بر اساس موافقت نامه های متبادله با سازمان برنامه و بودجه استان بد صرف برسد.

ماده ۲۸ - استانداریها مکلفند با توجه به وصولیهای معادن سهم اعتباری هر یک از فرمانداریها، بخشداریها و شهرداریهای تابعه را به نسبت اعتبار تعیین شده استان مشخص و بر اساس پروژهای پیشنهادی دستگاههای اجرایی موضوع ماده ۲۸ موافقت نامه های مربوط را با سازمان برنامه و بودجه استان مبادله نمایند.

تبصره - استانداریها میتوانند برای اجرای پروژهها بر حسب مورد به فرمانداریها، بخشداریها و شهرداریها تفویض اختیار نمایند.

ماده ۲۹ - کلیه دستگاههای اجرایی ذینفع مکلفند فهرست پروژههای پیشنهادی خود را با تعیین اولویت ها جهت بررسی و تنظیم موافقت نامه به دفتر فنی استانداری و اطلاع سازمان برنامه و بودجه استان ارسال نمایند.

تبصره - در اجرای مفاد این ماده تکمیل پروژههای نیمه تمام اولویت خواهد داشت.

ماده ۳۰ - استانداریها مجاز نیستند هیچ نوع تعهد مالی و پرسنی از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۵۹ قانون بودجه سال ۱۳۶۳ برای سالهای بعد ایجاد نمایند.

ورود دبیرخانه دفتر حقوقی و راه و ترابری
سال برنامه و بودجه
شماره ۲۰۱۰۹۷
تاریخ ۱۳۵۲/۵/۲۹

۸۲۰۱۴
۱۵/۲۳

نخست وزیر
برحسین موسوی

رونوشت به: وزارت معادن و فلزات - وزیر نامدرسی جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت دادگستری - سازمان برنامه و بودجه - دفتر ریاست جمهوری - دفتر نخست وزیر -
دفتر حقوقی نخست وزیر - دیوان محاسبات - اداره قوانین مجلس شورای اسلامی - اداره کل تحقیق و تدوین قوانین -
معاونت وزیر مشاور در امور اجرایی - دفتر هیئت دولت ابلاغ میشود.

رونوشت به: معاونت هماهنگی و امور مجلس - معاونت امور مناطق - دفتر هماهنگی امور محلی - معاونت امور تولیدی - مدیریت معادن و ترابری - مرکز آمار ایران - سازمان نقشه برداری کشور - دفتر سازمان گسترش و تقویت سرمایه گذاری - رئیس دفتر حقوقی امور مجلس